

CASTORUL (*CASTOR FIBER* L., CASTORIDAE) ÎN REZERVAȚIA „PRUTUL DE JOS”, REPUBLICA MOLDOVA

Andrei MUNTEANU, Viorica PALADI, Polina CASSIR

Rezumat

Modificările antropice și schimbările climatice generează degradarea biodiversității cu pierderea unor specii de animale, ca castorul, apărut din nou în bălțile din zona Prutului de Jos, peste cinci secole, datorită repopulării lui în România. Reușita colonizării castorului în condițiile încălzirii climei, va depinde de protecția resurselor acvatice în bălțile râurilor și reglarea efectivelor de răpitori.

Cuvinte cheie: *castor, antropogen, ecosisteme acvatice, colonizare, adaptare, sălcișuri, stufărișuri.*

Dinamismul secular al mediului ambiant provoacă diverse modificări structurale de lungă durată în domeniul lumii vii prin apariția și dispariția multor specii de plante și animale de pe Terra. În prezent acest proces este cauzat și grăbit de presingul antropic și de schimbările climatice. Castorul (*Castor fiber* Linnaeus, 1758) este un exemplu elocvent al acestui proces care a populat în trecut ecosistemele acvatice și palustre din teritoriul interfluvial Nistru-Prut, iar după o perioadă de dispariție de cca șase secole, să apară din nou, mai degrabă ca un „cercetaș”, pentru a examina posibilitățile reaclimatizării în condițiile actuale a mediului ambiant din regiunea respectivă.

Conform cercetărilor paleozoologilor M. Lozanu, A. David, A. Lungu ș. a., rămășițele scheletice ale reprezentanților din familia Castoridae pe teritoriul Republicii Moldova, au fost investigate din Sarmațianul Mijlociu. Castorul a fost întâlnit în fauna meoticenă și în decursul antropogenului ca un component permanent al faunei pe teritoriul menționat. Ultimele rămășițe fosile au fost depistate în monumentele arheologice din sec. VII-VIII. Conform informației științifice se presupune că castorul european ar fi dispărut la mijlocul mileniului doi ai erei noastre [1].

Castorul este cel mai mare mamifer rozător amfibiont al Lumii Vechi și al doilea de pe Terra după capibara din America de Sud. Ca cititorul să-și imaginează mai bine această specie, cu un mod de viață extraordinar de interesant, vom prezenta unele caracteristici morfologice adaptive. Are lungimea corpului de 1-1,3 m, masa de 30-32 kg. Coadă masivă, turtită dorsoventral, lungă de 30 cm, lată de 10-13 cm, servește ca vâslă. Femela este mai masivă. Culoarea blănii variază de la castaniu-deschis la brun-închis, uneori închis. Coadă și membrele sunt negre. Are picioare scurte, puternice, cu cinci degete, cele posterioare înzestrate cu membrană interdigitală dezvoltată. Nările și canalele urechilor la intrarea în apă se închid. Dinții incisivi (rozători) sunt

separați de cavitatea bucală printr-o membrană concrecută ale buzelor pentru ai permite castorului să roadă hrana sub apă.

Populează malurile râurilor cu scurgere domoală, starițile, lacurile, canalele de irigare, acoperite cu vegetație arboricolă de esențe moi (salcie, plop, mesteacăn) și plante acvatice: stuf, rogoz, nufăr. Evită apele mici care iarna îngheață până la fund.

Rezervația „Prutul de Jos” este amplasată în lunca r. Prut, inclusiv lacul Beleu (628 ha), pe o suprafață de 1755,4 ha în zona comunelor Văleni și Slobozia Mare (Fig. 1). Lacul este alimentat cu apă în urma viiturilor din primăvară și vară, inundând o mare parte din luncă, prin gârlele Manolescu și Popovici și se revarsă în r. Prut prin gârlele Rotaru și a Nevodului. În ultimele două decenii, pe suprafețele lipsite sau cu ape mici, s-a intensificat dezvoltarea vegetației forestiere prin formațiunile de răchitișuri (*Salix rtiandra*, *Salix cinerea*, *Salix viminalis*) și sălcișuri (*Salix alba*), suprafața cărora, constituie peste 326 ha de pădure. Stufărișul și păpurișul ocupă 370 ha [2].

Fig. 1. Harta-schemă a Rezervației „Prutul de Jos”

În anul 2019, în procesul cercetărilor, colaboratorii rezervației „Prutul de Jos” drd. Viorica Paladi și Polina Cassir au observat pe malul r. Prut, în parcela 7, un ciot din tulpina de salcie proaspăt ros (Fig. 2), cu amprente caracteristice castorului, iar în octombrie 2020 au fost depistate câteva cioturi și urmele castorului pe malul drept al gârlei Manolescu, parcelele 4 și 5 ale rezervației, zona cu protecție integrală, la distanțe de 100-300 m de la revărsare în lac. Castorul preferă tulpinile de salcie și ramurile acestora cu un diametru ce nu depășește 12 cm. (Fig. 3). Pe malul gârlei sunt zăvoaie de sălcișuri și stufărișuri. În zona gârlei a fost confirmată prezența speciilor de mamifere carnivore: vulpe (*Vulpes vulpes*), câine enot (*Nyctereutes procyonoides*), șacal (*Canis aureus*), jder de piatră (*Martes foina*), pisică sălbatică (*Felis silvestris*), vidră (*Lutra lutra*).

Fig. 2. Urma castorului pe un ciot

Fig. 3. Urme de roadere a tulpinilor de salcie

Castorul a sosit pe r. Prut din Delta Dunării, iar acolo a migrat pe cale naturală din bazinele râurilor Olt, Mureș și Ialomița, unde în anul 1998 Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice Brașov a început realizarea unui proiect de introducere a castorului în fauna României prin colonizarea 182 de animale aduse din Germania. Deci, procesul de dispersie și de migrație a castorului a fost destul de rapidă.

În condițiile noastre, când tot mai frecvent apare seceta și deficitul de apă este tot mai mare, e complicat de prevăzut cum s-ar manifesta castorul capacitățile adaptive de colonizare a teritoriului. Cercetările zoologilor ruși din rezervația Oksk [3] demonstrează că castorul își continuă activitatea și

în cazul secării apei, prin adâncirea bazinului acvatic și cu intrări terestre în vizuina de trai din malul râului sau canalului, dacă sursa de hrană este bogată și accesibilă. În această situație, prezența speciilor de răpitoare (*Nyctereutes procynoides*, *Vulpes vulpes*, *Canis aureus*), va frâna colonizarea castorului, în special, prin răpirea animalelor tinere, dacă nu vor fi implimentate măsurile biotehnice respective.

Cercetările au fost efectuate în cadrul proiectului instituțional 20.80009.7007.02.

Referințe bibliografice

1. Лозан М. Н. Грызуны Молдавии, т.1. Кишинев: Издательство АНМ, 1970. 168 с.
2. Postolache Gh., Munteanu A., Postolache D., Cojan C. Rezervația „Prutul de Jos”, Chișinău: Tipografia Centrală, 2012. 152 p.
3. Панков А. Б., Панкова Н. П. Поселения бобра *Castor fiber* L. на пересыхающих водоемах пойменных угодий Окского заповедника. В: Труды Мордовского государственного природного заповедника им. П. Г. Смидовича. Саранск, 2016, 17, с.168-173.

Abstract

The beaver (*Castor fiber* L., *Castoridae*) in the Reserve „Prutul de Jos”, Republic of Moldova. Anthropogenic modification and climate change generate the degradation of biodiversity with the loss of some animal species, such as the beaver, which reappeared in the ponds in the Lower Prut area, over five centuries, due to its repopulation in Romania. The success of the beaver’s colonization in the conditions of global warming will depend on the protection of aquatic resources in river ponds and the regulation of predators.

Keywords: *beaver, anthropogenic, aquatic ecosystems, colonization, adaptation, willows, reeds.*

Andrei Munteanu – **Institutul de Zoologie**
Viorica Paladi, Polina Cassir – **Rezervația „Prutul de Jos”**